

Indieners: Han Boer, Daan Somsen (D66)

Datum indiening vraag: 9 februari 2024

Datum verzending antwoord: 13 februari 2024

Onderwerp: Aansluiten publieke afvalinzameling & Stoppen oud papier inzameling

Aanstaande dinsdagavond 13 februari staan de onderwerpen 'Aansluiten publieke afvalinzameling' en 'Stoppen oud papier inzameling' op de agenda als beeldvormende sessies. Het college stelt de raad voor de inzameling van het huishoudelijk afval vanaf 1 januari 2025 uit te laten voeren door Twente Milieu en daartoe aandeelhouder te worden van de overheids NV Twente Milieu. Tevens stelt het college voor de oud papier inzameling door verenigingen per 1 januari 2025 te stoppen en dit ook onder te brengen bij Twente Milieu. Om hierin als raad een goed besluit te kunnen nemen ontvangen wij graag uw antwoorden op de volgende vragen.

In het voorstel wordt gevraagd te besluiten bij een publieke dienstverlener voor afvalinzameling aan te sluiten, namelijk Twente Milieu. De argumentatie om voor Twente Milieu te kiezen betreft onder meer de laagste afvalstoffenheffing t.o.v. de andere publieke inzamelaars of de huidige situatie (aanbesteding marktpartij). Belangrijk verschil tussen de huidige wijze van ophalen huishoudelijk afval (aanbesteding marktpartij) en het laten uitvoeren door een publieke dienstverlener zit in de veel hogere overige kosten van de huidige werkwijze. Om een goed vergelijk te maken is het van belang om inzage te hebben in de specificatie van de overige kosten bij de 4 partijen (tabel pagina 3 van het voorstel). Met name specificatie van de overige kosten van de huidige werkwijze is interessant om te kunnen beoordelen in hoeverre deze kosten daadwerkelijk verdwijnen bij het maken van de keuze voor een publieke dienstverlener.

Vraag:

Zou u ons een specificatie van de overige kosten van de vier opties zoals genoemd in de tabel op pagina 3 van het voorstel willen geven?

Antwoord (in te vullen door college):

De drie partijen hanteren een eigen systematiek en berekening van de kosten. Zo kunnen we de overige kosten niet sec met elkaar vergelijken. Wat de één bijvoorbeeld tot overige kosten rekent, rekent de ander tot inzamelkosten en andersom. Het gaat bij deze drie partijen dus om de totaalprijs als we vergelijken.

Zo bestaan bij Circulus de overige kosten onder andere uit kosten voor innovatie en advies, communicatie en informatiebeheer, algemene huisvesting en algemene kosten (€ 620.384). Bij Rova bestaan de overige kosten onder andere uit kosten voor infrastructuur (beheer verzamelcontainers en minicontainers), overige diensten, nacalculatie en samenwerking (advies en dividend) (€ 666.521). Bij Twente Milieu bestaan de overige kosten onder andere uit kosten voor beheer minicontainers/verzamelcontainers en databeheer (€ 354.120).

In geval van Berkelland is dit anders. Onder overige kosten zijn bij ons onder andere de kosten voor het uitvoeren van afvaltaken, opstellen van beleid, inkopen van advies, het klantcontactcentrum, het uitzetten/wisselen van containers en afschrijvingskosten opgenomen (€1.182.619). Het overgrote deel van

deze kosten zal bij het overgaan naar een publieke dienstverlener ook echt verdwijnen. Echter een gedeelte van deze kosten zal niet helemaal komen te vervallen (We hebben bijvoorbeeld nog steeds een beleidsmedewerker nodig die voortdurend afstemt met Twente Milieu). Als we, voor een goed vergelijk, deze kosten naar rato opplussen bij de tarieven van de drie publieke dienstverleners dan komt nog steeds Twente Milieu naar voren als het meest voordelig. We moeten daarbij benadrukken dat het tarief voor de gemeente Berkelland in deze tabel is gebaseerd op een aanbesteding uit 2018. Zoals beschreven in het voorstel verwachten wij, op basis van de recente Europese aanbesteding voor de afvalinzameling bij gemeente Oude IJsselstreek (2024) dat een nieuwe aanbesteding voor de gemeente Berkelland aanmerkelijk hoger uit zal vallen. Hierdoor zal het voordeel ten gunste van Twente Milieu ten opzichte van Berkelland nog groter zijn. Dit naast het voordeel dat onze huidige kwetsbaarheid wordt weggenomen door een robuuste, flexibele, bestendige en professionele publieke dienstverlener.

Vraag:

Voor hoelang zijn de tarieven van Twente Milieu vast? Worden deze de komende jaren bijvoorbeeld uitsluitend met de inflatie verhoogd? Hoeveel betalen de andere deelnemende gemeenten? M.a.w. zou geen sprake kunnen zijn van een kortdurend 'lokkertje'?

Antwoord (in te vullen door college):

Het aanbod dat is gedaan door Twente Milieu betreft een offerte op basis van hun kostprijsystematiek. Deze kostprijs is voor alle aandeelhoudende gemeenten gelijk. Er is geen sprake van een lage inschrijving of aanbidding. Ieder product of dienst kent voor alle aandeelhouders dezelfde prijs.

Deze kostprijsstarieven zijn voor drie jaar vast. Iedere drie jaar vindt een herijking plaats van de tarieven. De systematiek van kostprijzen blijft gelijk, er wordt enkel gekeken naar (grote) verschillen. De afgelopen herijking (voorjaar 2023) heeft dit niet tot tariefswijzigingen geleid. De systematiek is in 2020 volledig herzien en wordt als actueel en passend bij de huidige dienstverlening beschouwd, voorlopig valt niet te verwachten dat deze opnieuw wordt bekeken.

De jaarlijkse indexatie is volgens een vaste methodiek die is vastgesteld door de aandeelhoudersvergadering. De voorlopige indexatie wordt in mei met de gemeenten gedeeld en definitief vastgesteld in september. Het aanbod van Twente Milieu betreft prijspeil 2023.

Afvalstoffenheffing is een doelbelasting en moet financieel op nul uitkomen. Het zou dan ook de voorkeur verdienen de eventuele aanschaf van aandelen uit de 'afvalbegroting' te voldoen. De financiële voordelen van de nieuwe aanbieder vloeien immers ook terug naar de betalers van de afvalstoffenheffing.

Vraag:

Waarom kiest u voor de algemene reserve als dekkingsmiddel?

Antwoord:

We kiezen niet voor de algemene reserve als dekkingsmiddel. We dekken de aankoop uit algemene middelen. Zoals in het raadsvoorstel aangegeven, zijn reserves het verschil tussen bezittingen en schulden. Door de aankoop van de aandelen verschuift het ene bezit (in de vorm van geld) naar het andere bezit (in de vorm van aandelen). Het verlies aan rente-inkomsten, omdat het bezit in geld is omgezet in bezit in aandelen, verwerken we in het tarief van de afvalstoffenheffing.

De egaliseringsreserve afval zou ook een rol kunnen spelen. Wij kunnen deze in de begroting 2024 nergens meer vinden.

Vraag:

Is deze niet meer opgenomen? Kunt u ons een actueel inzicht in deze reserve geven?

Antwoord:

Met ingang van de jaarrekening 2022 is de regelgeving gewijzigd. Hierdoor moest de egaliseringsvoorziening afval zoals wij die kenden, omgezet worden in een voorziening. We presenteren de voorzieningen inderdaad niet in de begroting. De stand van de voorziening per 1-1-2023 is € 1.195.000. In 2023 verwachten we op begrotingsbasis € 289.000 aan de voorziening te onttrekken. Bij de jaarrekening 2023 is de nieuwe stand van de voorziening bekend.

Wanneer wij ons bij Circulus of Rova zouden aansluiten zouden wij ons ook moeten inkopen door middel van aandelen.

Vraag:

Wat zou inkopen kosten bij Circulus en ROVA en hoe zit het daar met eventueel uitkeren van dividend in de afgelopen 5 jaren?

Antwoord:

*Het verwerven aandelen Circulus bedraagt € 1.171.237; er was geen dividend uitkering.
Het verwerven aandelen Rova bedraagt € 1.013.291 en de dividend uitkering in 2023 was €120.450.
Het verwerven van aandelen Twente Milieu bedraagt € 1.345.000 en Twente Milieu keert geen dividend uit.
Resultaten vloeien terug in de onderneming, voor bijvoorbeeld investeringen (vergroenen wagenpark) of komen ten gunste van het tarief.*

In ons coalitieakkoord wordt het onderzoeken van een eigen, Berkellandse, ophaaldienst genoemd. Het verzoek tot dit onderzoek is tijdens de beeldvormende sessie over de startnotitie nog eens door ons

herhaald. In het voorstel wordt geconcludeerd dat een eigen ophaaldienst circa 35% duurder zal uitvallen dan de huidige situatie. Deze conclusie wordt getrokken op basis van de inzamelkosten van rest, GFT en PMD. Kosten voor verwerking van overig afval, verwerkingskosten, natransport en overige kosten (zie ook onze bovenstaande vraag over overige kosten en de aanmerkelijke verschillen die hierin bestaan) worden in dit vergelijk niet meegenomen.

Vraag:

Is het voor een eerlijk vergelijk tussen een eigen ophaaldienst en de huidige situatie (en eigenlijk ook die t.o.v. de publieke dienstverleners) niet eerlijker een conclusie te trekken op basis van alle kosten? Dus niet uitsluitend op basis van inzamelkosten van rest, GFT en PMD? Zou u een onderbouwing van het percentage van 35% willen verstrekken?

Antwoord:

De stijging van de kosten van € 524.827 (35%) bestaan voornamelijk uit extra personeel en aanschaf, afschrijving en onderhoud voertuigen. Kosten voor het inzamelen van restafval, GFT en PMD beslaan het overgrote deel van de afvalbegroting en we hebben ons daarom tot deze afvalstromen beperkt. Voor het inzamelen en de opslag van klein chemisch afval zijn bijvoorbeeld speciale voertuigen, specifiek vakkundig personeel en vergunningen nodig, waardoor wij inschatten dat de kosten indien we dit zelf (kleinschalig) zouden doen, veel hoger zouden uitvallen dan uitbesteden aan een grootschalige partij.

De invoering van de PMD container kostte Berkelland destijds circa € 5 ton i.v.m. de aanschaf van de containers.

Vraag:

Hoe gaat Twente Milieu hiermee om?

Antwoord:

Twente Milieu heeft aangeboden de PMD containers tegen marktwaarde over te nemen en vervolgens met een leaseconstructie te werken, dit is verwerkt in het aangeboden tarief.

In het voorstel tot besluit te stoppen met inzameling van oud papier door onze verenigingen wordt ons gevraagd in te stemmen met het ophalen van oud papier door de nieuwe inzamelaar van grondstoffen (lees: Twente Milieu). Een heldere financiële onderbouwing en afweging voor deze keuze ontbreken echter.

Vraag:

Wat zou het ophalen van oud papier door de nieuwe publieke inzamelaar van grondstoffen ons gaan kosten? En wanneer hier geen exacte kosten over bekend zijn: kunt u een indicatie geven op basis van wat andere gemeenten bij Twente Milieu voor het ophalen van oud papier betalen? Wat kost het ons op dit moment om de verenigingen het oud papier op te laten halen? En wat gaat het ons kosten wanneer wij ervoor kiezen het oud papier ook na 2024 door de verenigingen op te laten halen?

Antwoord (in te vullen door college):

Onze aanleiding om te stoppen met de huidige wijze van oud papier inzameling is niet enkel op financiële gronden gebaseerd. Sommige oud papier inzamelaars gaven ons aan niet door te willen gaan op basis van de huidige voorwaarden in de regeling (onvoldoende compensatie van de kosten). Ook bleek het werven van voldoende vrijwilligers voor de oud papierinzamelaars in de toekomst een probleem. Bovendien zagen we dat de veiligheid in sommige gevallen in het geding is en wordt op dit moment het oud papier niet overal huis aan huis opgehaald. Er verdwijnt nog veel oud papier in de grijze container. De overwegingen dat voor ons en inzamelaars de kosten sterk stijgen, de inkomsten (oud papierprijs) dalen, de huidige wijze van inzamelen niet dekkend en veilig is en de huidige wijze van subsidiëren van enkele oud papierinzamelaars via de afvalstoffenheffing eigenlijk niet eerlijk is ten opzichte van andere verenigingen, heeft ons doen inzien dat het huidige systeem van inzamelen van oud papier niet voor de toekomst houdbaar was.

Op basis van zeer recente gesprekken met Twente Milieu blijkt dat de inzamelkosten van oud papier indien dit op een doelmatige en doelgerichte wijze door Twente Milieu wordt gedaan, zonder de inzet van vrijwilligers, goedkoper is dan mét de inzet van vrijwilligers. We gaan er dan wel van uit dat we binnen en buiten de kom oud papier huis aan huis inzamelen op een veilige wijze (en dus geen gebruik meer maken van de wijze van inzamelen met eigen materieel van de vrijwilligers).

Als we deze oud papier inzameling op de hierboven genoemde wijze vormgeven mét de inzet van vrijwilligers (dus op zaterdag papier inzamelen met kraakperswagen ook in het buitengebied) dan zullen de kosten ten opzichte van de huidige wijze van inzamelen meer dan verdubbelen.

Op deze korte termijn kunnen we geen gedetailleerde kostenvergelijking maken.

We gaan nog met de raadswerkgroep en de huidige oud papierinzamelaars verder in gesprek over de verschillende scenario's die er zijn.